

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ÚSTAV PEDAGOGIKY A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Bakalářská práce

Oldřich Jech

Analýza časopisů pro učitele

Olomouc 2014

vedoucí bakalářské práce: PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím, aby bakalářská práce byla zpřístupněna ke studijním účelům a uložena v univerzitní knihovně Univerzity Palackého v Olomouci.

V Olomouci dne 19. 3. 2014

Oldřich Jech

vlastnoruční podpis

Poděkování

Chtěl bych poděkovat paní PaedDr. Aleně Jůvové, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce. Její podpora, pomoc a odborné rady pro mě byly velmi cenné, užitečné a inspirativní.

Obsah

Úvod.....	6
1 Pedagogické časopisy.....	8
1.1 Jaký je současný stav českých pedagogických časopisů?.....	8
1.2 Přehled nejvýznamnějších časopisů v ČR	8
1.3 Elektronická podoba časopisů.....	10
2 Časopis Komenský.....	11
2.1 Historie pedagogického časopisu Komenský	11
2.2 Osobnost J. A. Komenského jako inspirace.....	11
2.2.1 Informatorium školy mateřské	12
2.2.2 Časopis Komenský v proměnách času	13
3 Základní orientace výzkumu	14
3.1 Kvantitativní výzkum	14
3.1.1 Výzkumné metody kvantitativně orientovaného výzkumu.....	14
3.1.2 Základní pravidla pro tvorbu otázek	15
3.1.3 Typy otázek	16
3.1.4 Elektronický dotazník	16
3.2 Kvalitativní výzkum	17
3.2.1 Výzkumné metody kvalitativního výzkumu	17
3.3 Obsahová analýza textu	18
3.3.1 Postup u obsahové analýzy	18
3.4 Pedagogický výzkum	19
3.5 K čemu slouží pedagogický výzkum	20

3.6 Pedagogický výzkum ve vztahu k praxi	20
3.7 Historické kořeny českého pedagogického výzkumu.....	20
3.8 český pedagogický výzkum	21
4 Šetření.....	22
4.1 Cíl praktické části	22
4.2 Výzkumný předpoklad.....	23
4.3 Forma výzkumu a sběr dat.....	23
4.4 Zhodnocení ankety pro ředitele škola a školských zařízení.....	23
4.5 Dílčí závěry.....	27
5 Analýza časopisu Komenský	28
5.1 Časopis Komenský 1895	28
5.2 Časopis Komenský 1925	30
5.3 Časopis Komenský 1955	32
5.4 Časopis Komenský 1985	34
5.5 Časopis Komenský 2012	36
5.6 Dílčí závěry.....	37
Závěr	42
Anotace	44
Použité zdroje a literatura	46
Seznam tabulek a grafů.....	49
Seznam příloh	50

Úvod

„Má-li se člověk stát člověkem, musí se vzdělat.“ J. A. Komenský

Citát Jana Amose Komenského vypovídá o charakteru této práce. Hovoříme-li o vzdělávání, většinou máme na mysli žáky, studenty a posluchače. Nelze ovšem opomenout fakt, že i ten kdo vzdělává, tedy pedagog, by se měl sám věnovat dalšímu rozvoji ve svém oboru. K tomu slouží kurzy, školení, různé typy studia, ale také osobní četba odborné literatury, do které zařazujeme i časopisy.

Pedagogické časopisy, byť jsou určeny odborné ale i široké veřejnosti, většinou nenajdete ani v prodejnách s knihami, ani ve stáncích s časopisy. Téměř jedinou možností seznámení s nimi je předplatné, vypůjčení v knihovně nebo nahlédnutí do nich ve studovně. Ovšem i tato možnost je značně omezena finančními možnostmi knihoven, a tudíž omezenou škálou nabízených titulů těchto časopisů (s výjimkou knihoven, které jsou příjemci povinných výtisků).

V této práci bude věnována pozornost především jednomu z poměrně velkého množství časopisů, a to časopisu Komenský. A proč právě tento výběr? J. A. Komenský je nejen u nás, ale i v celém světě, známým a uznávaným učitelem a pedagogem 17. století a jeho učení je rozhodně aktuální a nadčasové. Lze je tedy aplikovat i v současné moderní době. Jméno J. A. Komenského můžeme najít jak v názvech ulic, základních škol, muzeí, univerzit, tak právě například i v časopisech.

Cílem této práce je srovnání časopisu Komenský v historických souvislostech, jejich obsahová analýza, a to pěti záměrně vybraných ročníků. Časopis Komenský je nejstarším, a tedy nejdéle vydávaným pedagogickým časopisem u nás, proto jsme jej volili jako výzkumný materiál pro tuto bakalářskou práci.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. Teoretická část se dále dělí na tři oddíly a praktická část obsahuje dva oddíly. První oddíl teoretické části práce pojednává obecně o pedagogických časopisech. Představí nám jejich současnou nabídku na trhu, dostupnost a elektronickou formu. Druhý oddíl již vymezuje konkrétně časopis Komenský. Stručně nás seznámí s jeho historií, spojitostí osobnosti J. A. Komenského

a tohoto časopisu, inspiraci Komenského dílem a proměny časopisu v průběhu doby vydávání.

Protože se budeme v této bakalářské práci zabývat pedagogickým výzkumem, věnujeme jednu z kapitol jeho metodologii. Vysvětlíme základní terminologii, která se vztahuje k této problematice. V jednotlivých kapitolách popíšeme kvalitativní a kvantitativní výzkum, metody šetření a obsahovou analýzu literárního díla, jež jsme využívali při našem šetření. Praktická část spojuje všechna témata z teoretické části a podrobně popisuje šetření zájmu o pedagogická periodika na školách a analýzu časopisu Komenský. Ve čtvrté části bakalářské práce, která je již její praktickou součástí, představíme výzkumný předpoklad, popíšeme formu výzkumu, sběr dat, elektronický dotazník a výsledky, jež jsou zpracovány do přehledných grafů opatřených legendou. V páté části práce, rovněž praktické, provádíme obsahovou analýzu pěti záměrně vybraných ročníků časopisu Komenský. Zaměřujeme se na ročníky 1895, 1925, 1955, 1985 a 2012.

TEORETICKÁ ČÁST

1 PEDAGOGICKÉ ČASOPISY

V této kapitole zamapujeme odborné časopisy z oblasti pedagogiky, které jsou u nás v současnosti vydávány.

1.1 Jaký je současný stav českých pedagogických časopisů?

*„Pokud bychom posuzovali stav vědní disciplíny podle toho, kolik akademických časopisů v oboru vychází, museli bychom konstatovat, že česká pedagogika prožívá zlaté časy. Čtenářům i autorům je k dispozici pět časopisů obecně zaměřených na pedagogické vědy, patří mezi ně dva časopisy vydávané Pedagogickou fakultou UK v Praze – Pedagogika a Orbis Scholae, dále dva časopisy se sídlem redakce v Brně – Pedagogická orientace (vydává Česká pedagogická společnost) a Studia pedagogica (Ústav pedagogických věd Filozofické fakulty Masarykovy univerzity) a konečně olomoucký časopis E-PEDAGOGIUM, který vychází pod dohledem tamější Pedagogické fakulty Univerzity Palackého“.*¹

U nás však existují i další pedagogické časopisy, jako je Komenský (vydává PdF MU), Informatorium, Rodina a škola, Učitelství listy, Učitelství noviny. Další jsou pak zaměřeny na specifické subdisciplíny, jako např. speciální pedagogiku či didaktiky jednotlivých oborů.

Pedagogicky zaměřené časopisy jsou klíčová média pro pedagogickou vědu. Primárně vydávaných časopisů v České republice je osmnáct.

1.2 Přehled nejvýznamnějších časopisů v ČR

- Pedagogika – pedagogický časopis, vychází v Praze. Uveřejňuje smíšená i monotematická čísla k vybraným problémům.

¹ ŠEĎOVÁ, Klára. *Jaký je současný stav českých pedagogických časopisů* [online]. c 14. 6. 2010 [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z: <<http://www.casopispedagogika.sk/rocnik-1/cislo-3/Sedova - Jaky je soucasny stav ceskych pedagogickych casopisu.pdf>>.

- *Studia pedagogica* – vychází na Masarykově univerzitě v Brně, přináší původní příspěvky týkající se vzdělávání, výchovy a učení ve všech sférách života a společnosti (stati teoretického, ale hlavně empirického charakteru). Vychází dvakrát ročně.
- *Pedagogická orientace* – odborný časopis, vychází čtyřikrát ročně.
- *Orbis scholae* – časopis je zaměřený na problematiku školního vzdělávání v jeho širších sociokulturních souvislostech. Vychází třikrát ročně.
- *Cizí jazyky* – časopis pro teorii a praxi vyučování cizích jazyků.
- *Komenský* – časopis Komenský je nejstarším pravidelně vydávaným pedagogickým časopisem v České republice. Je určen pro učitele základních škol, obsahuje odborné články, náměty z praxe, reportáže ze školního prostředí.
- *Moderní vyučování* – časopis je určen pedagogům a ředitelům základních a středních škol.
- *Speciální pedagogika* – časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky.
- *Informatorium 3–8* – časopis určený pro mateřské školy a školní družiny zaměřený na výchovu dětí od 3 do 8 let. Nabízí informace a návody, které pomáhají rozvoji dětské osobnosti, intelektu a estetického vnímání.
- *Rodina a škola* – časopis určený pro všechny, kteří vychovávají a vzdělávají děti a pomáhají jim v rozvoji jejich osobnosti. Najdou zde rady a informace prospěšné k řešení nejrůznějších situací při výchově.
- *Školství* – týdeník Školství poskytuje informace o pracovněprávních otázkách v oblasti školství, o pracovních podmínkách učitelů, o řízení škol a školských zařízení a školské legislativě.
- *E – Pedagogium* – vydává vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci a vychází od roku 2001, k dispozici je tištěná i elektronická podoba časopisu. Je určen pro pracovníky fakulty a výzkumníky, nikoli pro učitele.²

² Viz příloha č. 7, str. 53.

Dále mají školy a školská zařízení možnost vybrat si a následně odebírat celou řadu dalších titulů časopisů zaměřených na výchovu a vzdělávání dětí, které pomáhají učitelům a pedagogickým pracovníkům v jejich práci. Mohou využít nápady, rady a zkušenosti jiných kolegů při své výuce. Časopisy mohou být specificky zaměřené např.: na matematiku, český jazyk, zeměpis, přírodopis, informatiku, cizí jazyky, výtvarnou výchovu, hudební výchovu, tělesnou výchovu apod.

1.3 Elektronická podoba časopisů

Mnohé časopisy se dají předplatit v papírové i elektronické podobě, a to nejenom nová čísla, ale i starší vydání.

*„Rozšířením hypertextu jsou hypermédiá. Využívají nejen verbální způsob vyjadřování, ale i grafy a schémata, dále fotografie, animované obrázky, video i zvuk. Tyto prostředky může autor používat v jakémkoli rozumném rozsahu a kombinaci. V hypermédiích může tedy autor prezentovat nejen popisy, ale i znázorňovat činnosti“.*³

*„Elektronické časopisy nejsou k dispozici pouze jednotlivě, ale i v databázích ProQuest 5 000 International, kterou má předplacenou mnoho univerzit, obsahuje několik tisíc titulů. Její součástí ProQuest Educational Journals, obsahuje více než 700 titulů, většinou v angličtině, a je neocenitelným zdrojem časopiseckých článků. Tyto databáze jsou dostupné na počítačích umístěných v budovách univerzit – knihovnách, studovnách, učebnách, na katedrách a v případě bezdrátového (Wi-Fi) přístupu i na chodbách budov a jejich okolí“.*⁴

³ GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu*, 2. vyd., Brno: Paido 2010. 261s., str. 29.

⁴ GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu*, 2. vyd., Brno: Paido 2010, 261s., str. 30.

2 ČASOPIS KOMENSKÝ

Jak jsme již uvedli, budeme se v této práci věnovat časopisu Komenský, jenž je odborné periodikum pro učitele základních škol.

2.1 Historie pedagogického časopisu Komenský

Časopis Komenský je u nás vydáván už od roku 1873 a vychází stále, což si jistě zaslouží pozornost a delší pozastavení nad ním. Byl založen roku 1873 v Olomouci. Zakladatelem byl moravský středoškolský profesor, etnograf a spisovatel Jan Havelka (23. 11. 1839 Loštice – 20. 10. 1886 Olomouc). Autor mnoha odborných článků v oblasti pedagogiky, historie, archeologie a zeměpisu, které publikoval i pod pseudonymy Lomnický, Hrubý, Hájenský a Loštický. Havelka byl ceněn díky své publikační činnosti zejména v časopisech Komenský, kde svými odbornými články šířil vědecké poznatky a národní uvědomění na Moravě.⁵

Časopis Komenský je tedy nejstarším pedagogickým periodikem v České republice. Od roku 1992 je vydavatelem tohoto časopisu Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně.

Kompletní řadu periodik Komenský můžeme najít v Muzeu Komenského v Přerově, a to právě od roku 1873. Kromě toho jsou zde i významné a nejstarší české pedagogické časopisy Přítel mládeže (1823–1848), Posel z Budče (1848–1851, 1870–1909), Škola života (1855–1889), Učitelské listy (1867–1888) a Učitelské noviny (od 1893).

2.2 Osobnost J. A. Komenského jako inspirace

Jan Amos Komenský (28. 3. 1592 – 15. 11. 1670) – vlastním jménem Jan Amos Segeš Nivnický, byl nejznámějším spisovatelem pobělohorské emigrace, filosof a poslední biskup Jednoty bratrské. Po bitvě na Bílé hoře musel emigrovat, tudíž nemohl uskutečnit své plány o vytvoření české národní vědy. Byl pozván do Anglie, kde měl vytvořit akademii věd, jejímž cílem mělo být šíření jednotného vzdělání a jednotného jazyka po celém světě.

⁵ JAN HAVELKA [online] c 2011, [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Havelka>.

Je autorem mnoha pedagogických spisů, z nichž všeobecně známé jsou Velká didaktika (1657), Informatorium školy mateřské (1630), Brána jazyků otevřená (1631), Svět v obrazech (1658), Divadlo světa, Škola hrou (1654), Sebrané pedagogické spisy (1657–1658).

2.2.1 Informatorium školy mateřské

Stejně jako většina děl, tak i Informatorium školy mateřské je zářným příkladem toho, jak nadčasovým pedagogem Jan Amos Komenský byl. Nejenom, že to byl první spis z oboru mateřské školy, která se v podání Komenského uskutečňuje primárně v rodině a pedagogem je matka dítěte, ale ve světové literatuře jde na dlouhou dobu o jediný spis o předškolní výchově, začleňující výchovu nejmenších do celé výchovné soustavy.

Aktuálnost Komenského myšlenek i dnes lze doložit srovnáním jeho myšlenek a rad s týmiž v současné (většinou odborné) literatuře.

*„Zatím potřebí matkám samým šetrnosti, aby něčím plodu svému neuškodily: předně střídmosti a diety dobré, aby obžerstvím a opilstvím, ...bud' nezalily neb neusušily aneb aspoň nezemdlily plodu svého“.*⁶

*„Je naskrze zbytočné jest' "za dvoch". A nie je ani vhodné vela priberať. Ak žena pije počas ťarchavosti väčšie množstvá alkoholu, môže sa jej plod poškodiť“.*⁷

*„...: koho v životě svém krví svou krmila, tomu také pokrm z života svého, který stvořitel zřídil (mléka svého) nezáviděla“.*⁸

*„Nejvhodnější a také nejjednodušší výživou pro kojence je výživa přirozená, totiž kojení“.*⁹

Na těchto uvedených příkladech je více než jasné, že přídomek „učitel národa“ si J. A. Komenský díky svým názorům a postojům a své aktuálnosti určitě zaslouží. Proto také není divu, že nejenom pedagogické časopisy, nesou jeho jméno (časopis Komenský) nebo název jeho práce (Informatorium 3 – 8) viz kapitola 1.2. Spojitost jména J. A. Komenského, případně názvů jeho děl, se přímo nabízí právě ve spojení s pedagogickými díly a časopisy.

⁶KOMENSKÝ, J., A.: *Informatorium školy mateřské*, 1. vyd., Praha: SPN, 1972. 52 s., kpt. V.

⁷NELSON, L.: *Čakáme dieťaťko*, Praha: Osvěta, 1987. s. 160, str. 77, 78.

⁸KOMENSKÝ, J., A.: *Informatorium školy mateřské*, 1. vyd., Praha: SPN, 1972. 52 s., kpt. V.

⁹MATOUŠEK, M.: *První rok dítěte*, Praha: Avicenum, 1980. 240 s., str. 25.

2.2.2 Časopis Komenský v proměnách času

V bakalářské práci se budeme později zabývat podrobnější analýzou ročníků 1895, 1925, 1955, 1985 a 2013. Tato kapitola nám nastíní proměny zmíněných ročníků. Ačkoliv témata, na která časopisy reagují, jsou ve své podstatě velmi podobná, samozřejmě reflektují problémy dané doby, zcela pochopitelně se vyskytují jazykové a grafické změny. Není reálné, aby ročník 2013 byl psán touž formou českého jazyka, jakou je napsán ročník 1895. Stejně dochází ke změnám grafických úprav. Např. pracovní postupy a nástroje jsou ve výtisku z roku 1955 černobíle nakresleny. V současné době je nahrazují barevné fotografie.

Vydání z roku 1895 a 1925 apelují na morální výchovu žáků. V ročnících 1955 a 1985 zaznamenejme i ideologickou stopu a setkáváme se s články o školství v Sovětském svazu, s metodikou jak přiblížit dětem závěry XVII. sjezdu KSČ, oslavy 65. výročí založení Komunistické strany Československa. Časopisy vydávané v současnosti obsahují témata zaměřena na environmentální výchovu, recyklování, rozvoj jazykových dovedností apod.

Již z toho přiblížení je patrné, že výpovědní jádro časopisu je od prvního vydání po současnost identické – jde o pedagogický časopis, určený primárně učitelům k rozvoji jejich osobnosti a zlepšování výuky, ale přesto aktuálně reaguje na potřeby dané doby.

3 ZÁKLADNÍ ORIENTACE VÝZKUMU

Mezi základní orientace výzkumu patří kvantitativní a kvalitativní výzkum.

„Výzkum je systematický způsob řešení problémů, kterým se rozšiřují hranice vědomosti lidstva. Výzkumem se potvrzují či vyvracejí dosavadní poznatky, anebo se získávají nové poznatky.“¹⁰

3.1 Kvantitativní výzkum

Tento výzkum pracuje s číselnými údaji (množství, rozsah, frekvence výskytu jevů, jejich míru či stupeň). Číselné údaje se dají matematicky zpracovat (sčítat, zprůměrovat, vyjádřit v procentech atd.). Kvantitativní výzkum tak skýtá možnost přesného a jednoznačného vyjádření výzkumných údajů v podobě čísel. Výzkumník se tímto snaží držet odstup od zkoumaných jevů a tím zabezpečuje nestrannost pohledu (Gavora, 2010, s. 37).

Kvantitativní výzkum hledá příčiny a změny a vybírá zkoumané osoby tak, aby co nejlépe reprezentovaly konkrétní populaci. Zkoumá a potvrzuje, či vyvrací, již známé a pojmenované jevy či teorie, je tedy tzv. verifikační.

V této práci používáme metodu kvantitativního výzkumu formou dotazníku. Zjišťovali jsme jím zájem o pedagogické časopisy na různých typech škol. V zařízeních, kde bylo šetření provedeno, jsme zjišťovali počet zaměstnanců, jaká odborná periodika odebírají, zda mají předplatné, jestli pedagogové mají o časopisy zájem, případně o jaká témata.

Metoda byla použita, protože se pracovalo s výše popsanými fakty.

3.1.1 Výzkumné metody kvantitativně orientovaného výzkumu

Nejfrekventovanějšími metodami kvantitativního výzkumu jsou pozorování, škálování, dotazník, interview, obsahová analýza textu a experiment.

¹⁰ Pedagogický výzkum a jeho metody [online], c 2014 [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z:< <http://www.zadani-seminarky.cz/seminarni-prace/pedagogicky-vyzkum-a-jeho-metody/2300>>.

Protože byly k účelům této práce zvoleny metody dotazníku a obsahové analýzy, tyto budou podrobněji popsány dále.

Při pozorování je sledována činnost lidí, je proveden její záznam, analýza a následné vyhodnocení.

Škála je stupnice, díky které lze zjišťovat míru či intenzitu vlastnosti jevu. Hodnocení je tedy určením polohy na škále (stupnici).

U interview jde většinou o kontakt „tváří v tvář“, tj. interpersonální kontakt. Základem každého interview jsou otázky a odpovědi.

Experiment je metoda, v níž má experimentátor možnost manipulovat s proměnnými a zasahovat do nich tak, aby mu bylo umožněno odhadovat hlubší kauzální souvislosti. Lze v něm využít možnosti ostatních výzkumných metod (Gavora, 2010, s.149).

Dotazník je odvozen od slova dotazovat, tedy ptát se, klást otázky. Jde o písemnou formu kladení otázek a tedy i získávání písemných odpovědí. Je určen zvláště pro hromadné dotazování (získávání údajů).

Respondent je člověk, který dotazník vyplňuje. Otázky lze někdy označit jako položky (při oznamovací formě výroku). Administrace je pak zadávání dotazníků (Gavora, 2010, s. 121).

Cíl dotazníku

Cíl dotazníku by měl být jasně stanoven a jeho autor by měl k jeho konstrukci přistupovat racionálně a systematicky, aby získané informace měly pro zkoumaný jev dostatečnou vypovídající hodnotu.

3.1.2 Základní pravidla pro tvorbu otázek

1. Je třeba formulovat jasné otázky.
2. Nepoužívat příliš široké znění otázek.
3. Vyhýbat se výrazům „několik“, „někdy“, „obyčejně“ apod.
4. Vyhnout se dvojitým otázkám.
5. Na kladené otázky musí respondent umět odpovědět.
6. Je důležitá smysluplnost otázek.

7. Tvořit jen jednoduché otázky.
8. Vyhýbat se záporným výrazům.
9. Vyhýbat se předpojatosti.
10. K získání pravdivé (nikoli společensky žádoucí a přijatelné) odpovědi použít tzv. „zadní vrátka“ („někdy ano, někdy ne“) (Gavora, 2010, s. 123).

3.1.3 Typy otázek

Dle stupně otevřenosti dělíme otázky na uzavřené, polouzavřené a otevřené.

Uzavřené otázky

- nabízejí hotové odpovědi (alternativní). Respondent zde vybírá z nabízených možností a ty označí (podtrhne, zakroužkuje). Výhodou je lehké zpracování těchto otázek, je potřeba pouze spočítat, kolikrát respondenti odpověděli na každou otázku.

Otevřené otázky

- dávají velkou volnost respondentovi u odpovědi a neomezují je, což je výhodou. Proto bývají zdrojem informací, které nelze získat uzavřenými otázkami. Nevýhodou je obtížnější zpracování odpovědí. Tady je potřeba odpovědi rozdělit a pak teprve vyhodnocovat.

Polouzavřené otázky

- nabízejí alternativní odpověď, kterou respondent vybere. Svůj výběr pak musí vysvětlit (odpovědět na následnou otevřenou otázku např. 1. ano x ne, 2. proč ne).

3.1.4 Elektronický dotazník

Díky technickým vymoženostem, jako je počítač a internet, lze při dotazníkovém výzkumu použít právě tyto nové možnosti, tedy elektronický dotazník. Výhodou je, že dnes už jsou počítače ve všech školách a institucích a téměř ve všech domácnostech, je tedy dostupnější široké veřejnosti. Respondenti nejsou zatíženi problémy s odevzdáváním vyplněného dotazníku (pouze jej odešlou). Lze tedy pracovat s většími vzorky respondentů. Tento typ

dotazníků je i ekonomičtější (papír, ušetřený čas ...). Problémem však může být výběr respondentů a návratnost těchto dotazníků (Gavora, 2010, s. 133).

3.2 Kvalitativní výzkum

Tento výzkum uvádí výsledky svého výzkumu ve slovní (nečíselné) podobě. Jde především o popis.

„Více než čísla si cení významu, který komunikuje osoba“.¹¹

Je zde snaha o sblížení se se zkoumanými osobami, porozumění situací a jejich popis. Kvalitativní výzkum se tedy spíše zajímá o konkrétní osoby a s nimi spjaté případy, a snaží se jim porozumět.

Protože objevuje nové skutečnosti, a z nich vytváří hypotézy, je tento výzkum konstruktivní.

3.2.1 Výzkumné metody kvalitativního výzkumu

Jak už bylo uvedeno, cílem kvalitativního výzkumu je porozumět lidem a událostem v jejich životě. Nejtypičtější metodou tohoto výzkumu je pozorování. Téměř výlučně se používá nestrukturované pozorování (je určen pouze cíl a prostředí pozorování), to umožňuje pracovat otevřeně a přistupovat ke zkoumanému pružně a tvůrčím způsobem.

Stejně jako u kvantitativního tak u kvalitativního výzkumu je významnou metodou interview. U kvalitativního výzkumu je tím hlavním činitelem především zkoumaná osoba (ta více mluví, výzkumník více poslouchá). Cílem je zjistit, jak zkoumané osoby vidí svět kolem sebe, jaké významy připisují událostem ve svém životě.

Pro doplnění údajů získaných především dvěma metodami se často používá analýza produktů člověka (deníky, kroniky, vysvědčení, přípravy učitelů, pedagogické záznamy, úřední listiny, vyhlášky ...).

¹¹ GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu*, 2. vyd., Brno: Paido 2010, s. 35.

3.3 Obsahová analýza textu

Analýza verbálních projevů se vlastně využívá u každé výzkumné metody, ve které se pracuje se slovem, kde je analýza verbálních postupů jedním z postupů v rámci dané metody. Ovšem je možné, že obsahová analýza může být sama o sobě speciální metodou a tvořit celé její jádro. Vždy se jedná o analýzu písemných textů. Této metody se v některých případech využívá k validizaci zjištění uskutečněných jiných výzkumných metod.

Obsahovou analýzu lze uskutečňovat nekvantitativním i kvantitativním způsobem.

U nekvantitativního způsobu se vyčleněné kategorie nevyjadřují v žádných počítatelných ukazatelích, ale uskutečňuje se od jednotlivých rozborů obsahu až po hluboké interpretace a vysvětlení. Má dlouhou tradici, započatou výkladem náboženských a literárních textů. Je nutné si vždy dát pozor na objektivitu nezávislou na osobních názorech a postojích toho, kdo analýzu uskutečňuje.

U kvantitativního způsobu analýzy textu je kvalita (slova, věty, témata) převedena na kvantitativní míru. Obsahové prvky se pak matematicky zpracovávají a vyjadřuje se jejich frekvence, pořadí nebo stupeň (Gavora, 2010, s. 143).

Kvantifikovat je možné jakýkoliv text (např. Shakespearovy sonety), záleží pouze na druhu informací, které potřebujeme ve výsledku šetření získat. V případě již zmíněných Sonetů bude v případě zjišťování výskytu slovních druhů zcela jistě použita kvantitativní analýza. Nicméně tvůrčí schopnosti autora jsou možné pouze při kvalitativní analýze. Nejsou explicitně měřitelná.

3.3.1 Postup u obsahové analýzy

Při obsahové analýze textů si výzkumník nejprve vymezí základní soubor textů, který tvoří všechny texty týkající se dané problematiky. Pokud je základní soubor textů značně velký, byla by tato analýza časově velmi náročná. Musí se z něj proto udělat výběr textů, který se nazývá výběrový soubor. Tento výběr může mít různá kritéria, jež určuje výzkumník a která odpovídají záměru výzkumu. Velmi zajímavý bývá nahodilý výběr textů.

Následně si výzkumník vymezí významové jednotky, jež mohou tvořit slovo, idea, tvrzení nebo téma. Tyto jednotky se v textu vyhledávají a zaznamenávají.

Dále se určí analytické kategorie klasifikující významové jednotky. Je nutné stále vycházet ze stanovené hypotézy. Kategorie musí splňovat tyto požadavky:

- přiměřenost zkoumanému problému,
- musí být vyčerpávající,
- musí se vzájemně vylučovat

Kategorií můžeme použít jakýkoliv počet a je možné je dělit do subkategorií. Úzké kategorie vedou k jemnější analýze, širší naopak vedou k hrubší analýze.

Dalším krokem je kvantifikace významových jednotek (analytických kategorií). Zjišťuje se jejich frekvence tj. absolutní počet, relativní počet, průměr apod. Smí se kvantifikovat pouze takové kategorie, jejichž počet je dostatečný. Mnohé obsahové analýzy neplní tuto podmínku, a proto v těchto případech můžeme hovořit o explorativním použití obsahové analýzy.

Na závěr výzkumník provede interpretaci zjištěných frekvencí. Děje se tak verbálním popisem, vysvětlením a interpretací.

Obsahové analýzy se hojně využívá v pedagogice a pedagogickém výzkumu.¹²

3.4 Pedagogický výzkum

Na základě pedagogického výzkumu se získávají praktická a důležitá data, která lze pak uplatnit jak v pedagogické teorii, tak mnohdy i v praxi a slouží k rozvoji pedagogiky jako vědní disciplíny.

¹² GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu*, 2. vyd., Brno: Paido 2010, s. 142-145.

3.5 K čemu slouží pedagogický výzkum?

Research in the service of education (Výzkum ve službě vzdělávání) – to je heslo výzkumného centra pedagogického výzkumu v Edinburghu – SCRE. Z tohoto hesla lze vydedukovat, že účelem pedagogického výzkumu je splňování určitých potřeb edukační praxe.

- „*důvod a smysl existence pedagogického výzkumu je v tom, že:*
- *produkuje poznatky (nálezy) o edukační realitě pro různé typy adresátů*
- *vyvíjí činnosti k fungování a zdokonalování sebe samého*“¹³

3.6 Pedagogický výzkum ve vztahu k praxi

Pedagogický výzkum nemusí být provázen pouze profesionálními výzkumníky. Stále častěji se používá tzv. akční výzkum, což je druh výzkumu, který provádějí praktici (učitelé atd.), a to ve spolupráci s profesionály. Tento druh výzkumu však většinou nemá výrazné uplatnění v rozvoji pedagogiky jako vědní disciplíny.

*„..., že akční výzkum nutí profesionální výzkumníky zamýšlet se odpovědněji nad potřebami praxe vzdělávání a nad způsobem komunikace výzkumných výsledků k laikům“.*¹⁴

3.7 Historické kořeny českého pedagogického výzkumu

Pedagogický výzkum se u nás význačně rozvinul ve 20. a 30. letech 20. století v tehdejší Československé republice. Ale už mnohem dříve byly položeny základy tohoto oboru v českých zemích.

Nelze přesně určit počátky pedagogického výzkumu. Tyto lze hledat přibližně koncem 19. století. Např. v letech 1853–1862 se Karel František Kořistka vydal na studijní cesty po vysokých školách s technickým zaměřením a své poznatky vydal v knize "Der höhere polytechnische Unterricht in Deutschland, in der Schweiz, in Frankreich, Belgien und England (1863).

¹³ PRŮCHA, J.: *Moderní pedagogika*, 1. vyd., Praha: Portál, 1997. s. 481., str. 436.

¹⁴ PRŮCHA, J.: *Moderní pedagogika*, 1. vyd., Praha: Portál, 1997. s. 481., str. 440.

„Komparativní výzkumné práce, používající statistické a jiné analýzy se ovšem objevovaly až v 30. letech např. *Střední školství ve dvanácti státech evropských* (A. Hrazdil 1933)“.¹⁵

Konkrétní empirické výzkumy, zaměřené na vývoj řeči a intelektu školních dětí, prováděl profesor psychologie a pedagogiky na UK František Čáda (1865–1918).

Samozřejmě, že i pedagogický výzkum je poplatný své době, takže odrážel politické ideologie, které byly u nás právě aktuální. Takže např. v komunistické éře se čerpalo především z ruské odborné literatury, v knihách a učebnicích najdeme odkazy na stranická a státní usnesení o školství, vzdělávání a výchově, na marxistickou pedagogiku apod.

Jev je dle marxismu vnějším projevem podstaty i nepodstatných faktorů, je tedy nahodilý a dočasný. Neexistují absolutně totožné jevy, každý jev má svoji příčinu (neexistují bezpříčinné jevy).¹⁶

3.8 Český pedagogický výzkum

Dle profesora J. Průchy (1997) je český pedagogický výzkum v neutěšeném stavu. Potýká se s mnoha problémy, jako jsou chybějící mladí vědečtí pracovníci, specializovaná pracoviště pro pedagogický výzkum, koordinovanost pedagogického výzkumu, stejně tak jako nedostatek vysokoškolských profesorů pedagogiky.

Za pozitivní rys však jmenovaný autor považuje fakt, že vznikla významná centra pedagogické vědy na moravských univerzitách, a že pracovníci těchto univerzit vydávají nové publikace a přispívají do časopisů *Pedagogická orientace*, *Komenský* atd.

Výzkumní pracovníci se sdružují v profesně zájmové organizaci Česká asociace pedagogického výzkumu, jejímž posláním je zkvalitňování vzdělávacího procesu prostřednictvím pedagogického výzkumu, vzájemná výměna informací mezi pracovníky pedagogického výzkumu, šíření výsledků pedagogického výzkumu a jejich praktická aplikace.¹⁷

¹⁵ PRŮCHA, J.: *Moderní pedagogika*, 1. vyd., Praha: Portál, 1997. s. 481., str. 453.

¹⁶ SKALKOVÁ, J.: *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*, 2. vyd., Praha: SPN, 1983. str. 46.

¹⁷ Česká asociace pedagogického výzkumu [Praha]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: www.capv.cz.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 ŠETŘENÍ

V této práci se zaměříme na oblast masových médií, respektive na jednu z nich a tou jsou pedagogické časopisy, konkrétně jeden z nich, v České republice nejdéle vydávaný, časopis Komenský.

Budeme se zabývat obsahovou analýzou ročníků 1895, 1925, 1955, 1985, 2013 a jejich vzájemných souvislostí, ale i rozdílnostmi dané dobou, ve které byly vydávány, ale i historickými souvislostmi té které doby.

Formou ankety pak budeme zjišťovat zájem ze strany škol o časopis Komenský, případně jiné pedagogické časopisy.

4.1 Cíl praktické části

Cílem praktické části této bakalářské práce bylo zjistit, jaké pedagogické časopisy odebírají školy a školská zařízení, případný zájem o ně ze strany učitelů a dalších pedagogických pracovníků. Jaká témata učitelé v těchto časopisech vyhledávají, zda preferují témata odborná, praktická či jiná, a to formou krátké ankety určené ředitelům škol a školských zařízení.

Dalším cílem praktické části této bakalářské práce je na základě obsahové analýzy časopisu Komenský, provést rozbor historických a současných vydání. Rozlišit, které rubriky se v časopise už nevyskytují a rubriky nově zařazené. Pokusili jsme se specifikovat jádrová (nezměnná) a proměnná témata.

Dále jsme se zabývali šetřením zájmu o pedagogické časopisy a konkrétní tituly na školách, stejně tak zájem ze strany učitelů a pedagogických pracovníků o jednotlivá témata.

4.2 Výzkumný předpoklad

Lze předpokládat, že většina škol a školských zařízení odeberá alespoň některý z pedagogických časopisů. Stejně tak se můžeme domnívat, že většina učitelů projevuje o tyto časopisy profesní zájem, ve snaze uplatnit získané informace ve své praxi.

4.3 Forma výzkumu a sběr dat

Pro zjištění těchto informací jsme zvolili kvantitativní výzkum. Metodou šetření byl dotazník, jenž byl určen ředitelům škol.

Respondenti byli osloveni elektronickým dotazníkem rozeslaným pomocí databáze www.orgman.cz. Zde jsme získali kontakty na jednotlivé školy a školská zařízení. Dotazník obdrželo 100 škol a školských zařízení. Všichni respondenti se ankety zúčastnili a obratem ji vyplněnou odeslali zpět.

4.4 Zhodnocení ankety pro ředitele škol a školských zařízení

Anketa byla zaměřena na průzkum zájmu pedagogických pracovníků o odborné časopisy. Šetření proběhlo v měsíci únoru 2014. Této anketě se zúčastnilo 100 ředitelů škol a školských zařízení ve Znojmě, v Brně, ve Vyškově, v Kyjově, v Hodoníně, kteří souhlasili s tímto průzkumem. Elektronickou poštou byly odeslány dotazníky, respondenti odpověděli všichni a návratnost byla 100 %.

V dotazníku je 6 otázek, z toho jsou:

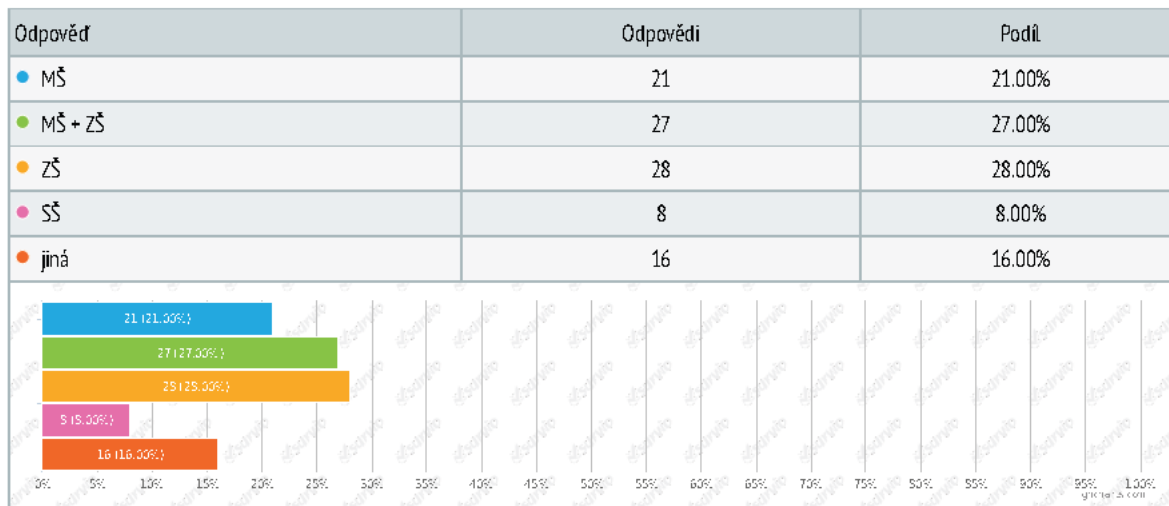
- Otázky uzavřené s volbou více možností 4
- Otázky uzavřené s volbou jedné možnosti 2

Následně byla tato anketa zadána do elektronického dotazníku na www.surveymonkey.com, ve kterém byly výsledky ankety statisticky zpracovány a vyhodnoceny. V níže uvedených tabulkách a grafech jsou znázorněny výsledky šetření.

Graf č. 1

Typ dané školy:

Výběr z možností, zodpovězeno 100%, nezodpovězeno 0%

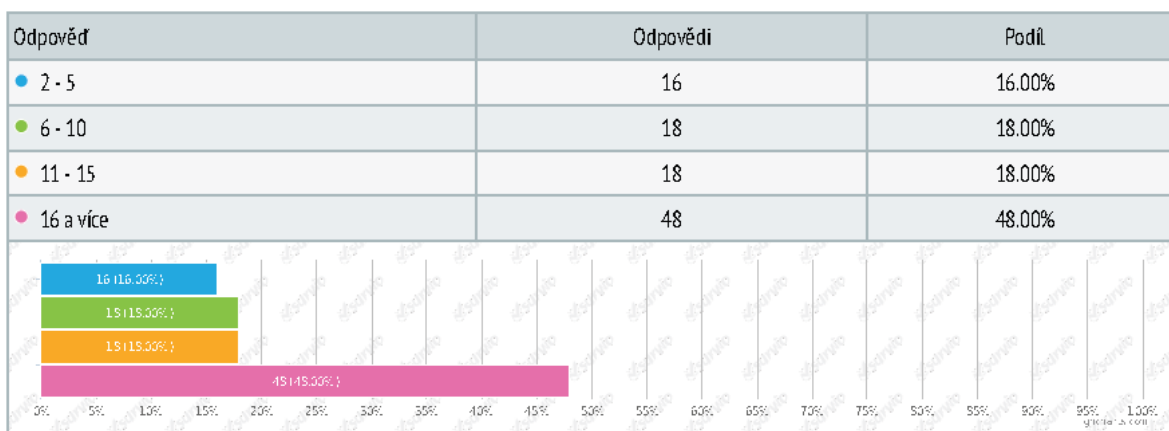

Z grafu č. 1 jsme zjistili poměr zastoupení jednotlivých typů škol a školských zařízení, které se zúčastnily této ankety. Největší podíl v této anketě mají základní školy, základní a mateřské školy.

Graf č. 2

Počet pedagogických pracovníků v dané škole:

Výběr z možností, zodpovězeno 100%, nezodpovězeno 0%

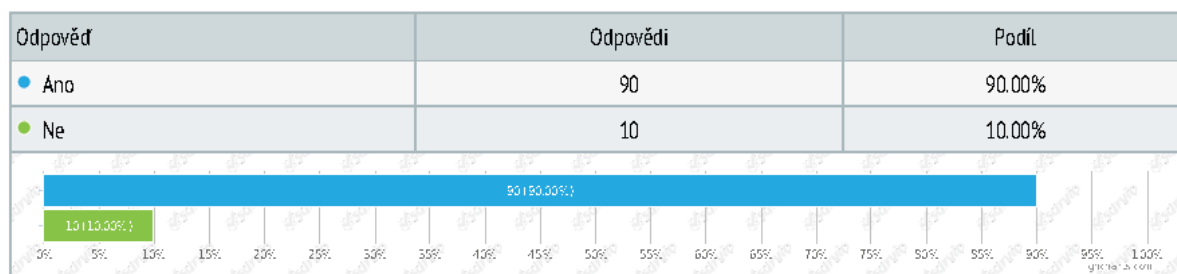

V grafu č. 2 vidíme, že nejvíce škol celkem 48 %, které odpověděli na tuto anketu, má 16 a více zaměstnanců.

Graf č. 3

Má vaše škola předplacené nějaké pedagogické časopisy?

Výběr z možností, zodpovězeno 100x, nezodpovězeno 0x

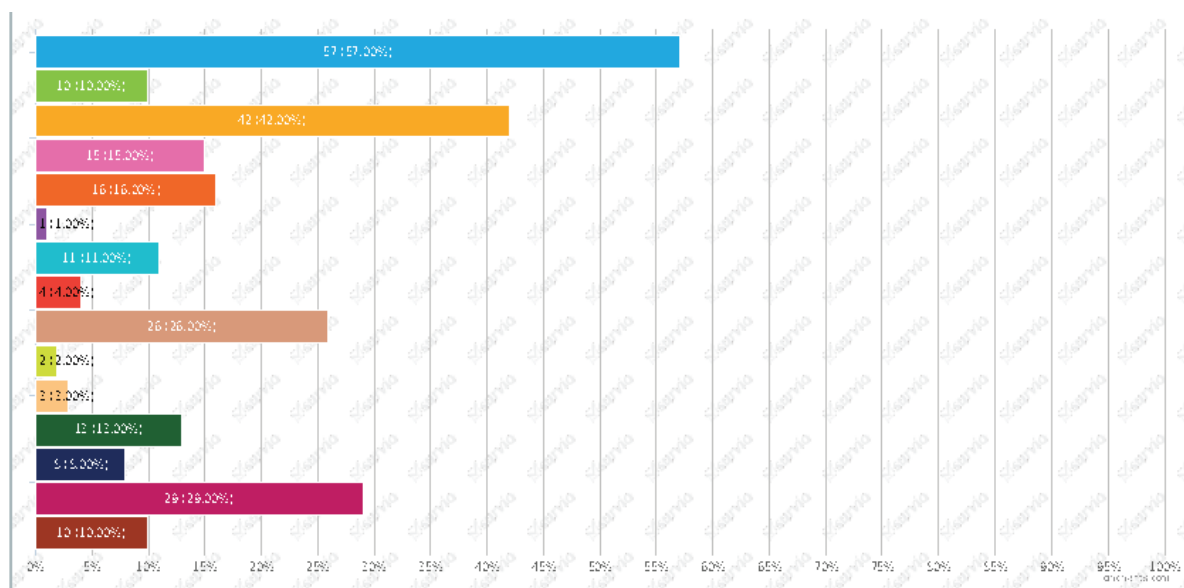
Z grafu č. 3 bylo zjištěno, že pedagogické časopisy odebírá 90 % dotázaných škol a školských zařízení. Znamená to, že zájem škol o pedagogické časopisy je velký, což svědčí o zájmu učitelů a pedagogických pracovníků získávat nové informace z pedagogického prostředí a snaze podělit se o své zkušenosti z praxe.

Graf č. 4

Jaký časopis odebírá vaše škola?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 100x, nezodpovězeno 0x

Odpověď	Odpovědi	Podíl
• Učitelské noviny	57	57.00%
• Časopis Komenský	10	10.00%
• Informatorium 3-8	42	42.00%
• Rodina a škola	15	15.00%
• Moderní vyučování	16	16.00%
• Učitelské listy	1	1.00%
• Řízení školy	11	11.00%
• Prevence	4	4.00%
• Školství	26	26.00%
• Časostroj	2	2.00%
• Tvořivý Amos	3	3.00%
• Poradce ředitelky MŠ	13	13.00%
• Věstník MŠMT	8	8.00%
• jiné	29	29.00%
• žádné	10	10.00%

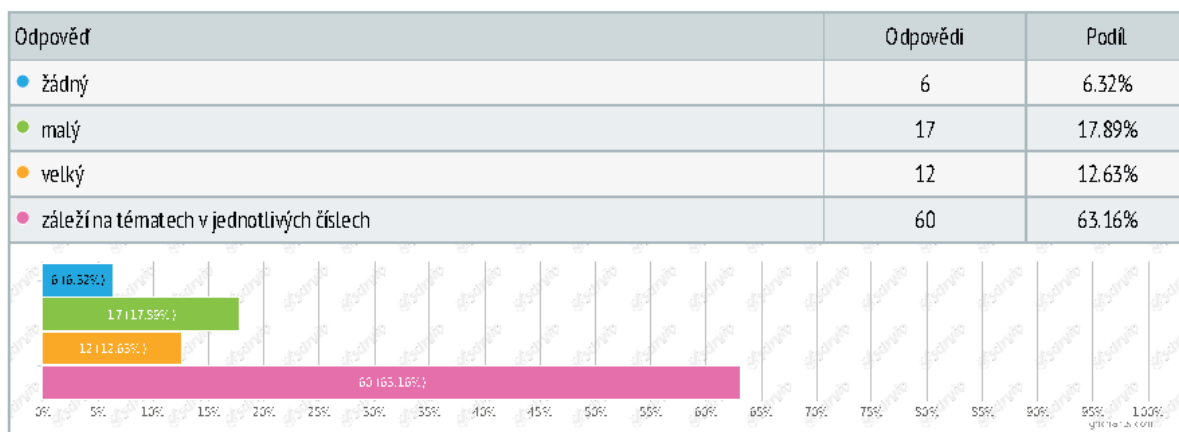

Výsledky grafu č. 4 hovoří o tom, že 90 % dotázaných škol odebírá nějaký pedagogický časopis. Mezi nejčastěji odebírané pedagogické časopisy patří Učitel'ské noviny (57 %), Informatorium 3-8 (42 %), Školství (26 %), Moderní vyučování (16 %), Rodina a škola (15 %), Poradce ředitelky MŠ (13 %), Řízení školy (11 %), časopis Komenský (10 %) a další. Kromě časopisů uvedených v anketě školy odebírají i jiné časopisy (dle grafu 29 %) např.: Pastelka, Zámeček, Naše příroda, Ochrana přírody, Méd'a Pusík, Tělesná výchova mládeže, Výtvarná výchova, Geografické rozhledy, Matematicko fyzikální rozhledy, Český jazyk a literatura a další.

Graf č. 5

Jaký je zájem o tyto časopisy mezi pedagogy?

Výběr z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 5x

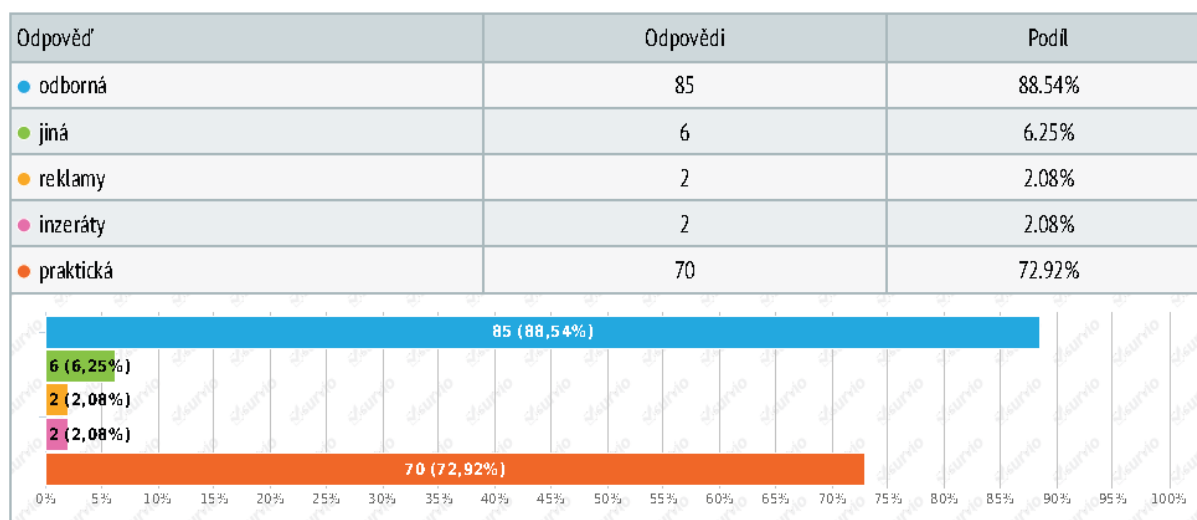

Z Grafu č. 5 plyne, že zájem učitelů a pedagogických pracovníků o pedagogické časopisy je poměrně značný. Celkem 63 % respondentů uvedlo, že oblíbenost a čtenost pedagogických časopisů závisí na tématech v jednotlivých číslech.

Graf č. 6

Která témata pedagogy nejvíce zajímají?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 96x, nezodpovězeno 4x

Z grafu č. 6 vyplývá, že se učitelé a pedagogičtí pracovníci v pedagogických časopisech zajímají především o odborná témata (88,54 %) a praktická témata (72,92 %), nejmenší zájem je o reklamy a inzeráty.

4.5 Dílčí závěry

Všichni oslovení respondenti přistoupili k průzkumu velmi zodpovědně, zodpověděli všechny položené otázky. Potvrdily se výzkumné předpoklady, tedy že 90 % škol a školských zařízení, což je většina, odebírá některý z pedagogických časopisů vydávaných v České republice.

Zájem o jednotlivá čísla těchto časopisů závisí na vybraných tématech. Největší zájem mezi učiteli, na základě zjištění šetření, je o odborná a praktická témata. Minimální zájem (2 %) je o inzeráty a reklamy v těchto časopisech.

5 ANALÝZA ČASOPISU KOMENSKÝ

Jedním z cílů této práce bylo srovnání pěti ročníků časopisu Komenský. Pro srovnání jsme vybrali ročníky 1895, 1925, 1955, 1985 a 2012. Šetření jsme prováděli kvalitativním výzkumem, konkrétně jsme užili explorativní obsahovou analýzu (viz kpt. 3.3.1). Vzhledem k obsáhlosti a obšírnosti tématu byl výběr ročníků záměrný tak, aby obsahoval ročníky v odstupech asi třiceti let a z let, v nichž by bylo možno nalézt reflexi společenských změn a situace v českých zemích.

Zaměřili jsme se na tyto dílčí významové kategorie:

- Formát, titulní strana časopisu, periodické období
- Rubriky
- Jádrová témata a témata věnována aktuální době. Za jádrová témata, vzhledem k povaze časopisu, považujeme texty orientované didakticky a pedagogicky. Nebudeme reflektovat na články týkající se organizace škol, dalšího vzdělávání pedagogů apod.

V následujících kapitolách tyto kategorie schematicky rozebereme v jednotlivých ročnících. Interpretaci v poslední kapitole přehledně shrneme. Je zajímavé pohlédnout do historie a poté sledovat vývoj a směr, kterým se tento časopis vydal a jak mnoho se případně změnil.

5.1 Časopis Komenský 1895

1. Formát, titulní strana časopisu, periodické období:

Jedná se XXIII. ročník. První číslo tohoto ročníku vyšlo 14. prosince 1894 a poslední číslo 6. prosince 1895. V tomto období se jedná o týdeník, obsahuje tedy 52 čísel.

Časopis má formát B5, je brožovaný. Texty jsou psány v českém jazyce a ve většině případů nejsou doplněny ilustracemi, pouze v některých případech tabulkami. Neobsahuje žádnou inzerci, pouze pozvánky na blížící se akce.

Časopis nemá přebalovou stranu, začíná stranou titulní. Ta obsahuje název, určení: věnovaný učitelstvu našemu jakož i přátelům školstva a milé mládeži naší, ročník, místo,

datum, číslo a jméno vydavatele: František Slaměník. V první třetině stránky je vyobrazena podobizna Jana Amose Komenského.

2. Rubriky

- I. Články obecné a úvahy časové – obsahuje např. slovo k novému roku, pojednání o novém katechismu, výtky tehdejšímu školství, mravní snahy národa českého aj.
- II. Organisační škol a učitelstva – přípravné práce pro okresní konference, zaměstnanecká zpráva škol, procenta zameškání docházky, satira ve školách atd.
- III. Vychovatelství a vyučování – vůle po stránce psychologické a pedagogické, výchova dívek, výchova k umění, hra jako učební nástroj, výuka hluchoněmých, didaktické uvažování.
- IV. Dějiny vychovatelství – o zřízení klášterních škol.
- V. J. A. Komenský – věnováno památce Komenského, pansofii a novým poznatkům o osobě a díle učitele národů.
- VI. Výstava národopisná – popisuje úlohu školství v rámci této výstavy, přibližuje referáty tam přednesené atd.
- VII. Jazyk. Literatura – již z názvu rubriky vyplývá, že se jedná o náměty a články věnované jazykům. Nejen mateřštině, ale také dějinám němčiny, o jazyce maďarském a obsahuje metodiku o přibližování cizích jazyků. Věnuje se didaktice slohu pro chlapce a gramatice v českém jazyce.
- VIII. Zeměpis a dějepis – rozsáhlé pojednání o Moravě. Dále pojednává o pouštích.
- IX. Přírodověda a vlastivěda – nejjednodušší nauky a zákony fyziky. Větrání ve školách.
- X. Počítání – didaktika početních příkladů, násobilka.
- XI. Hlídka školská – mapuje události ve školství, další vzdělávání pedagogů pro SŠ, zaměřuje se na významnou osobnost z oblasti pedagogiky aj.
- XII. Rozhledy literární – ke každé uvedené rubrice nabízí doporučenou studijní literaturu včetně časopisů. Dále také spisy ke studiu mládeži.
- XIII. Pomůcky učebné – představuje nové didaktické pomůcky do výuky.
- XIV. Rozmanitosti – v současné synonymum zní „různé“, redaktoři zde reagují na různá aktuální témata. Např. Zvláštní vlastnosti hliníku; Orná půda na Moravě; Počet Židů v Německu atd.
- XV. Feuilleton – fejetony věnované různým tématům.

3. Jádrová témata (pedagogická a didaktická) a témata věnovaná aktuální době

Mezi stěžejní (jádrová témata) zcela jistě zařazujeme všechna témata věnovaná konkrétním vyučovacím předmětům, témata věnovaná didaktice a pomůckám.

- Jazyk. Literatura
- Zeměpis a dějepis
- Přírodověda a vlastivěda
- Počtářství
- Vychovatelství a vyučovatelsví

Témata, jež aktuálně mapují dobu:

- Články obecné a úvahy časové
- Výstava národopisná
- Rozmanitosti

5.2 Časopis Komenský 1925

1. Formát, titulní strana časopisu, periodické období:

Časopis má formát B5, je brožovaný. Texty jsou psány v českém jazyce, v ojedinělých případech jsou doplněny ilustracemi a dobovými fotografiemi. Doplněny jsou také o tabulky a náčrty. Neobsahuje žádnou inzerci, pouze pozvánky na blížící se akce.

Časopis z tohoto školního roku nemá přebal, na první straně je pouze uvedeno číslo, ročník, měsíc, rok a název Komenský pedagogický časopis.

Jedná se LIII. ročník. První číslo tohoto ročníku vyšlo v září 1925 a poslední číslo v červnu 1926. V tomto období se jedná o měsíčník, obsahuje 10 čísel, neboť vychází pouze v období školního roku.

2. Rubriky

- I. Nová svobodná škola československá – témata věnovaná změnám ve školství, vzdělávání učitelů aj.
- II. Občanská nauka – zaměřena na výchovu k občanství, nástin nových osnov ve výuce tohoto předmětu, sepětí s praxí v běžném životě.
- III. Elementární třída – zabývá se praktickou výukou.
- IV. Mateřský jazyk – věnuje se četbě, didaktice nácviku čtení a dialektologii
- V. Vlastivěda a reálie – představuje učebnice pro tyto předměty, nové učební osnovy.
- VI. Počty a měřictví – rovněž se věnuje novým učebnicím, osnovám.
- VII. Kreslení a psaní – osnovy kreslení a jeho integraci s ostatními předměty.
- VIII. Ruční práce výchovné – rozvoj rukodělných a motorických schopností, využití v praktickém životě.
- IX. Tělesná výchova – nové osnovy, veřejné cvičení, kursy tělesné výchovy atd.
- X. Z universitních kursů – moderní proudy ve filosofii, vzdělávání pedagogů.
- XI. Různé – informace o vzniku časopisu, různá redakční sdělení.
- XII. Různé zprávy – pozvánky na konané akce a oznámení.
- XIII. Literatura – nabídka nově vycházející literatury odborné, ale i vhodné pro děti a mládež.

3. Jádrová témata (pedagogická a didaktická) a témata věnovaná aktuální době

Mezi stěžejní (jádrová témata) zcela jistě zařazujeme všechna témata věnovaná konkrétním vyučovacím předmětům, témata věnovaná didaktice a pomůckám.

- Občanská nauka
- Mateřský jazyk
- Vlastivěda a reálie
- Počty a měřictví
- Kreslení a psaní
- Ruční práce výchovné
- Tělesná výchova

Témata, která by se netýkala přímo školství, ale aktuálního dění, v tomto ročníku nenalzáme.

5.3 Časopis Komenský 1955

1. Formát, titulní strana časopisu, periodické období:

Jedná se LXXIX. ročník. První číslo tohoto ročníku vyšlo v lednu 1955 a poslední číslo prosinci 1955. V tomto období se jedná o měsíčník, obsahuje 10 čísel, neboť vychází pouze v období školního roku.

Časopis má formát B5, je brožovaný. Texty jsou psány v českém, slovenské a ruském jazyce, jsou doplněny ilustracemi a dobovými fotografiemi. Doplněny jsou také o tabulky a náčrty. Neobsahuje žádnou inzerci, pouze pozvánky na blížící se akce.

Časopis nemá přebalovou stranu, začíná stranou titulní. Ta obsahuje název, určení: časopis pro učitele národních škol, ročník, číslo. V první třetině stránky je barevná ilustrace s dětmi při různých činnostech. Tato ilustrace má v každém čísle jiný motiv.

2. Rubriky

- I. Přípravný ročník – zaměřuje se na výchovu předškolní a prvního ročníku na ZŠ
- II. Mateřský jazyk – obsahuje didaktické a praktické metodiky, ale i o odborné teze o vzdělávání v českém jazyce.
- III. Jazyk ruský – obsahuje nácvik mluvnice a pravopisu, zkoumá příčiny špatné výslovnosti.
- IV. Matematika – metodika slovních úloh, didaktické a praktické rady, nové učebnice apod.
- V. Věcné předměty – zahrnují přírodovědu a k ní se vztahující témata. Např. kalendář v praxi.
- VI. Tělesná výchova – hry v hodinách TV, tematické plány, spartakiáda.
- VII. Kreslení – tematické plány, návrhy kreslení.
- VIII. Hudební výchova – vedení pěveckých sborů, jak pracovat s méně hudebně nadanými žáky, problematika hodin zpěvu.
- IX. Výchova k uvědomělé kázni – režim dne, kázeňské přestupky a opatření atd.
- X. Školy s menším počtem tříd – práce vesnických učitelů.

- XI. Polytechnická výchova – zájmová činnost v této oblasti, technická výchova v SSSR.
- XII. Různé otázky výchovy a vzdělávání v národní škole – práce s pionýry, materiální vybavení škol, usnesení Ústředního výboru KSČ, využití divadelních představení apod.
- XIII. Školy pro děti vyžadující zvláštní péče – věnováno tzv. zvláštním školám.
- XIV. Pedagogické osobnosti – věnuje se významným osobnostem v pedagogice.
- XV. Školství sovětské a jiné – mapuje stav sovětského školství.
- XVI. Naše poradna – praktické konkrétně adresované rady.
- XVII. Zprávy a poznámky - pozvánky na konané akce a oznámení.
- XVIII. Literatura - nabídka nově vycházející literatury odborné, ale i vhodné pro děti a mládež.
- XIX. Z politické a další literatury – nabídka politicky a agitačně zaměřené literatury.

3. Jádrová témata (pedagogická a didaktická) a témata věnovaná aktuální době

Mezi stěžejní (jádrová témata) zcela jistě zařazujeme všechna témata věnovaná konkrétním vyučovacím předmětům, témata věnovaná didaktice a pomůckám.

- Přípravný ročník
- Mateřský jazyk
- Jazyk ruský
- Matematika
- Věcné předměty
- Tělesná výchova
- Kreslení
- Hudební výchova
- Výchova k uvědomělé kázni
- Polytechnická výchova

Témata, která by se netýkala přímo školství, ale aktuálního dění, v tomto ročníku nenalzáme, nicméně z jádrových témat je patrný vliv ideologického přesvědčení dané doby.

5.4 Časopis Komenský 1985

1. Formát, titulní strana časopisu, periodické období:

Jedná se o CX. ročník. První číslo tohoto ročníku vyšlo v září 1985 a poslední číslo v červnu 1985. V tomto období se jedná o měsíčník, obsahuje 10 čísel, neboť vychází pouze v období školního roku.

Časopis má formát B5, je brožovaný. Texty jsou psány v českém, slovenském a ruském jazyce, jsou doplněny ilustracemi a dobovými fotografiemi. Doplněny jsou také o tabulky a náčrty. Neobsahuje žádnou inzerci, pouze pozvánky na blížící se akce.

Na barevné obálce časopisu je v horní části podobizna Jana Amose Komenského, dále zde nalezneme číslo, ročník, měsíc, rok, název Komenský a určení: časopis pro učitele 1. stupně základní školy.

2. Rubriky

- I. Ideově politické a výchovné otázky – 110. výročí časopisu Komenský, funkce hromadných sdělovacích prostředků ve výuce, přiblížení závěrů XVII. sjezdu KSČ, volby, 65. výročí založení KSČ.
- II. První ročník – využití počítačů ve výuce, vhodné sešity pro 1. třídu, metodika psaní v 1. třídě.
- III. Mateřský jazyka a literatura – metodika začlenění pohádky jako motivace, literární kroužek, nové osnovy pro 3. ročník.
- IV. Prvouka – rozvoj logického myšlení žáků, branné prvky ve výuce.
- V. Vlastivěda – regionalita, světónázorová výchova ve vlastivědě.
- VI. Přírodověda – nové metody ve výuce přírodovědy, zájmové kroužky nových ochránců přírody apod.
- VII. Matematika – hodnocení slovních úloh, slovní úlohy v sovětské škole, numerické příklady.
- VIII. Hudební výchova – pěvecké sbory, didaktické testy.
- IX. Psaní, výtvarná výchova, pracovní vyučování – hodnocení a klasifikace psaní, výuka výtvarné výchovy v galeriích, netradiční formy výuky.

- X. Tělesná a sportovní výchova, branná výchova, dopravní výchova – cvičení v přírodě, experimentální výuka lyžování. Příprava na branné cvičení, dopravní výchova.
- XI. Pedagogické osobnosti a dějiny pedagogiky - věnuje se významným osobnostem v pedagogice.
- XII. Další otázky výchovy a vzdělávání – nahrazuje rubriku RŮZNÉ, obsahuje vyjádření k metodickým sdružením, využití obrázkových materiálů, práci pionýrských skupin, třídnické hodiny aj.
- XIII. Literatura - nabídka nově vycházející literatury odborné, ale i vhodné pro děti a mládež.

3. Jádrová témata (pedagogická a didaktická) a témata věnovaná aktuální době

Mezi stěžejní (jádrová témata) zcela jistě zařazujeme všechna témata věnovaná konkrétním vyučovacím předmětům, témata věnovaná didaktice a pomůckám.

- První ročník
- Mateřský jazyk a literatura
- Prvouka
- Vlastivěda
- Přírodověda
- Matematika
- Hudební výchova
- Psaní, výtvarná výchova, pracovní vyučování
- Tělesná a sportovní výchova, branná výchova, dopravní výchova

Témata, která by se netýkala přímo školství, ale aktuálního dění v tomto ročníku nenalzáme, nicméně z jádrových témat je patrný vliv ideologického přesvědčení dané doby.

5.5 Časopis Komenský 2012

1. Formát, titulní strana časopisu, periodické období:

Jedná se MMXII. ročník. První číslo tohoto ročníku vyšlo v září 2012 a poslední číslo v květnu 2013. V tomto období se jedná o čtvrtletník, obsahuje 4 čísla.

Časopis má formát B5, je brožovaný. Texty jsou psány v českém jazyce, jsou doplněny ilustracemi a i fotografiemi. Doplněny jsou také o tabulky a náčrty. Neobsahuje žádnou inzerci, pouze pozvánky na blížící se akce.

Na barevné obálce, s černobílým obrázkem historických osobností, řemesel a postav, nalezneme číslo, ročník, měsíc, rok, název Komenský a určení: časopis pro učitele základní školy.

2. Rubriky

- I. Editoral – seznámení s obsahem čísla
- II. Rozhovor – nezajímavou osobností z oblasti pedagogiky nebo příbuzného oboru.
- III. Z výzkumů – zaměřuje se na nové metody a inovace v oblasti vzdělávání, zodpovídá na různé otázky, které z přílivu nových technologií a metod vyplývají.
- IV. Reportáž – reaguje na nové situace ve výuce, např. environmentální výchova apod.
- V. Didactica viva – přibližuje různé výukové situace.
- VI. Do výuky – inspirace jak stávající výuku ozvláštnit.
- VII. Poradna – reaguje na konkrétní dotazy ze stran pedagogů.
- VIII. Recenze – na nově vydávané odborné publikace.
- IX. 5x stručně ze školství – informuje o různých připravovaných změnách, inovacích apod.

3. Jádrová témata (pedagogická a didaktická) a témata věnovaná aktuální době

- Didactica viva
- Z výzkumů
- Reportáž
- Do výuky

Témata, která by se netýkala přímo školství, ale aktuálního dění v tomto ročníku nenalzááme.

5.6 Dílčí závěry

Jedním z cílů této bakalářské práce bylo srovnání 5. ročníků časopisu Komenský. Šetření jsme prováděli kvalitativním výzkumem, konkrétně jsme užili explorativní obsahovou analýzu ročníků 1895, 1925, 1955, 1985 a 2012. Zaměřili jsme se na tyto dílčí významové kategorie:

- Formát, titulní strana časopisu, periodické období
- Rubriky
- Jádrová témata a témata věnována aktuální době. Za jádrová témata, vzhledem k povaze časopisu, považujeme texty orientované didakticky a pedagogicky. Nebudeme reflektovat na články týkající se organizace škol, dalšího vzdělávání pedagogů apod.

Výběr ročníků byl záměrný. Všechny vybrané ročníky jsme měli k dispozici a podrobili je zkoumání. Vzhledem k širším kategoriím jsou výsledky hrubě analyzované.

1. Formát, titulní strana časopisu, periodické období:

Tabulka č. 1

	1895	1925	1955	1985	2013
Formát	B5	B5	B5	B5	B5
Titulní strana	Název Určení Ročník Číslo Místo Jméno vydavatele Obrázek	Název Ročník Číslo Měsíc Rok	Název Určení Ročník Měsíc Číslo Obrázek	Název Určení Ročník Číslo Měsíc Rok Obrázek	Název Určení Ročník Měsíc Číslo Obrázek
Periodické období	Týdeník	Měsíčník	Měsíčník	Měsíčník	Čtvrtletník

Z uvedené přehledné tabulky vyplývá, že v průběhu 118 let se nezměnil formát časopisu. Ve všech analyzovaných vzorcích je totožný formát B.

Proměnou prošla titulní strana. Od roku 1925 neobsahuje jméno vydavatele. V témže ročníku neobsahuje titulní strana žádný obrázek.

Periodické vydávání se v průběhu let také změnilo. V roce 1895 byl časopis vydáván týdně, v letech 1925, 1955, 1985 byl vydáván měsíčně a v roce 2012 čtvrtletně.

2. Rubriky

Tabulka č. 2

1895	1925	1955	1985	2013
Články obecné úvahy časové	Nová svobodná škola československá	Různé otázky výchovy vzdělávání v národní škole	Ideově politické a výchovné otázky	Editorial Reportáž
Organisace škol učitelstva		Školy s menším počtem tříd. Školy pro děti vyžadující		

		zvláštní péče. Školství sovětské a jiné		
Vychovatelství vyučovatelství		Výchova k uvědomělé kázni		Didactica viva Do výuky
Dějiny vychovatelství				
J. A. Komenský		Pedagogické osobnosti		Rozhovor
Výstava národopisná				
Jazyk. Literatura	Mateřský jazyk	Mateřský jazyk	Mateřský jazyka literatura	
Zeměpis a dějepis				
Počítárství	Počty a měřictví	Matematika	Matematika	
Přírodověda vlastivěda	Vlastivěda reálie	Věcné předměty	Vlastivěda Přírodověda	
Hlídka školská				5x stručně ze školství
Rozhledy literární	Literatura	Literatura		Recenze
Rozmanitosti	Různé			
Feuilleton				
	Občanská nauka			
	Kreslení a psaní	Kreslení	Psaní, výtvarná výchova, pracovní vyučování	
	Tělesná výchova	Tělesná výchova		
	Ruční práce výchovné			
	Z univerzitních kursů			Z výzkumů
	Různé zprávy	Zprávy poznámky		
	Elementární třída	Přípravný ročník	První ročník	
		Jazyk ruský		
		Hudební výchova	Hudební výchova	
		Polytechnická výchova		
		Naše poradna		Poradna
		Z politické a další literatury		

Z této tabulky vidíme, že časopis v proměnách času stále nejvíce prostoru věnuje pedagogickým a didaktickým tématům. V této oblasti se většinou změnil pouze název rubriky. Je pochopitelné, že ročníky obsahují i rozdílná témata.

3. Jádrová témata (pedagogická a didaktická) a témata věnovaná aktuální době

Tabulka č. 3

	1895	1925	1955	1985	2013
Jádrová témata	Jazyk. Literatura Zeměpis Dějepis Přírodověda Vlastivěda Počtářství Vychovatelství Vyučovatelsví	Občanská nauka Mateřský jazyk Vlastivěda a reálie Počty a měřictví Kreslení a psaní Ruční práce výchovné Tělesná výchova	Přípravný ročník Mateřský jazyk Jazyk ruský Matematika Věcné předměty Tělesná výchova Kreslení Hudební výchova Výchova k uvědomělé kázni Polytechnická výchova	První ročník Mateřský jazyka a literatura Prvouka Vlastivěda Přírodověda Matematika Hudební výchova Psaní, výtvarná výchova, pracovní vyučování Tělesná a sportovní výchova, branná výchova, dopravní výchova	Didactica viva Z výzkumů Reportáž Do výuky
Témata věnující se aktuálnímu dění	Články obecné a úvahy časové Výstava národopisná Rozmanitosti				

V této tabulce vidíme, do jaké míry se v časopisu Komenský vyskytují primární témata, za které vzhledem k orientaci považujeme pedagogické a didaktické zaměření. Výsledky se obtížně kvantifikují, neboť aktuální dění se prolíná do odborných témat, a to ve všech ročnících. Musíme tedy zkonstatovat, že časopis Komenský je skutečně odborným periodikem a jako takový se aktuálnímu dění např. v kultuře, politice apod., nevěnuje.

Závěr

V současné době je na trhu v České republice nepřehledné množství tiskovin, novin, časopisů jakékoliv zaměření. Většinou se jedná o braková média a dostupnost odborné literatury je v mnoha případech komplikovaná. Jak jsme se již zmínili, odborná periodika si musíme předplatit, případně zapůjčit v knihovnách či do nich nahlédnout ve studovnách.

Můžeme si položit otázku, zda v současné technické době jsou ještě „papírové“ časopisy žádané, a zda je po nich stále poptávka. Vzhledem k tomu, že odborné časopisy z oboru pedagogiky odebírá většina škol i školských zařízení a učitelé jsou zvyklí s nimi pracovat, vybraná témata využívat ve své praxi mají jistě svá opodstatnění a jejich vydávání je smysluplné. Ne každý pedagog má možnost používat časopis v elektronické podobě, ať už jsou jeho důvody jakékoliv.

Nezastupitelné místo v této oblasti má časopis Komenský – nejdéle vydávaný pedagogický časopis v České republice. Byl a stále je jistě významnou pomocí pro pedagogickou veřejnost, ať už se jedná o informace v něm obsažené, o témata, která jsou momentálně aktuální, či rady, které mohou pedagogům pomoci v jejich nelehké práci. Je až s podivem, že si časopis stále udržuje svoje původní poslání a nezpronevěřil se komerčním účelům, kdy se objevují četné reklamy, inzeráty, či upoutávky, které mnohdy s daným záměrem časopisu nemají nic společného.

Analýzou pěti ročníků časopisu Komenský bylo zjištěno, že časopis samozřejmě prošel dlouhým vývojem, v podstatě si však zachoval stále svoji tvář. Samozřejmě se změnila jeho vnější podoba a úprava, členění také doznalo změn, podstata tohoto časopisu však zůstává stále stejná – pedagogy informovat, seznamovat, pomáhat jim a inspirovat je v jejich práci. Ukázat jim možnosti využití různých novátorských přístupů k výuce a žákům, kdy se celý pedagogický proces obrací především k nim. Člověk by se měl vzdělávat celý svůj život. A u pedagogů to jistě platí dvojnásob. Vývoj jde rychle dopředu a žádný učitel si rozhodně nevystačí s tím, co se naučil na fakultě během svého studia. K tomu, aby učitelská veřejnost udržela krok s dobou je časopis Komenský jistě jedním z dobrých způsobů, jak být informován o aktuálním dění v oblasti pedagogiky.

Cíli této práce bylo zjistit, zda pedagogové ve školách mají zájem o odborná periodika a analyzovat vývoj časopisu Komenský, zda je stále přínosným periodikem. Přesto, že

výsledky šetření jsou hrubě zpracovány, věřím, že tato práce je přínosem v oblasti výzkumu zájmu o periodika a zvláště časopisu Komenský. Jistě by bylo nesmírně zajímavé dále mapovat historii tohoto časopisu z různých úhlů.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Oldřich Jech
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Analýza časopisů pro učitele
Název v angličtině:	Analysis magazines for teachers
Anotace práce:	<p>Tato bakalářská práce se zabývá analýzou časopisů pro učitele. Záměrem této práce je zjistit, srovnání obsahové stránky, podíl odborných článků a článků odborné či laické veřejnosti a využití časopisů pro učitele v praxi. Metodou pro výzkum byla zvolena krátká anketa pro ředitele škol a školských zařízení. Na závěr je detailně popsána příprava, realizace a výsledky zkoumání.</p>
Klíčová slova:	Obsahová analýza, pedagogický výzkum, pedagogické časopisy, otevřené a uzavřené otázky, časopis Komenský.
Anotace v angličtině:	<p>This thesis analyzes the journal for teachers. The aim of this work is to determine a comparison website content, share articles and professional articles or general public use and magazines for teachers in practice. The method of research</p>

	was chosen short survey for school and school facilities. Finally, it describes in detail the preparation, implementation and results of the investigation.
Klíčová slova v angličtině:	Content analysis, educational research, educational journals, open and closed questions, Comenius magazine.
Přílohy vázané v práci:	7
Rozsah práce:	56
Jazyk práce:	český

POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA

FILKA, Jaroslav. *Metodika tvorby diplomové práce*. 1. vyd. Brno: KNIHAŘ, 2002. 224 s. ISBN 80-86292-05-3.

GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu*, 2. vyd., Brno: Piado 2010. 261s. ISBN 978-80-7315-185-0.

KALOUS, Zdeněk., OBST, Otto. *Školní didaktika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 447 s., ISBN 80-7178-253-X.

KOMENSKÝ, J., A.: *Informatorium školy mateřské*, 1. vyd., Praha: SPN, 1972. 52 s.

MATOUŠEK, M.: *První rok dítěte*, Praha: Avicenum, 1980. 240 s., ISBN: 80-902912-2-8.

NILLSON, L. a kol. *Čakáme dieťaťatko*, Martin: Osveta, 1987. 160 s.

PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu jevů pedagogických*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1916-3.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika; Věda o edukačních procesech*. 1.vyd., Praha: Portál, 1997. ISBN 80-85834-60-X.

PRŮCHA, J. *Pedagogický výzkum. Uvedení do teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. IBSN 80-7184-132-3.

SKALKOVÁ, J. a kol. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha: SPN, 1983.

Časopisy:

Komenský: *Týdeník vychovatelský*. Olomouc, 1894 – 1895, ročník 23, č. 1–52.

Komenský: *Pedagogický časopis*. Brno, 1925 – 1926, ročník 53, č. 1–10.

Komenský: *Časopis pro učitele národních škol*. 1955, ročník 79, č. 1–10.

Komenský: *Časopis pro učitele 1. Stupně základní školy*. 1985 – 1986, ročník 110, č. 1–10.

Komenský: *Odborný časopis pro učitele základní školy*. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno, 2012 – 2013, ročník 137, č. 1 – 4. ISSN 0323-0449.

Komenský: *Odborný časopis pro učitele základní školy*. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno, 2011 – 2012, ročník 136, č. 1 – 5. ISSN 0323-0449.

Učitelské noviny: *Týdeník pro učitele a přátele školy*. GNOSIS, spol. s. r. o. Praha, 2012, ročník 115, č. 34-35. ISSN 0139-5718.

Rodina a škola: *Časopis pro všechny rodiče a učitele*. Portál Praha, ročník 59, č. 6, 8. ISSN 0035-7766.

Informatorium 3 – 8: *Časopis pro výchovu a vzdělávání dětí od 3 do 8 let v MŠ a ŠD*. Portál Praha, ročník 29, č. 2, 6. ISSN 1210-7506.

Internetové zdroje:

ČASOPIS KOMENSKÝ [online]. c 2012, [cit. 2014-02-05]. Dostupné:

<<http://www.ped.muni.cz/komensky/>>.

JAN HAVELKA [online] c 2011, [cit. 2014-03-14]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Havelka>.

MUZEUM KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ [online]. c 2014 [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z:

<<http://www.prerovmuzeum.cz/muzeum-komenskeho-v-prerove/sbirky/casopisy>>.

ŠEĎOVÁ, Klára. *Jaký je současný stav českých pedagogických časopisů* [online]. c 14. 6. 2010 [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z: <<http://www.casopispedagogika.sk/rocnik-1/cislo-3/Sedova - Jaky je soucasny stav ceskych pedagogickych casopisu.pdf>>.

PEDAGOGICKÝ VÝZKUM A JEHO METODY [online], c 2014 [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z: <<http://www.zadani-seminarky.cz/seminarni-prace/pedagogicky-vyzkum-a-jeho-metody/2300>>.

ZÁKLADY MARXISTICKÉ FILOSOFIE [online]. c 2014 [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z: <<http://marxismus.cz/diamat/diamat.htm>>.

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Formát, titulní strana časopisu, periodické období

Tabulka č. 2: Rubriky

Tabulka č. 3: Jádrová témata (pedagogická a didaktická) a témata věnovaná aktuální době

Seznam grafů

Graf č. 1: Typ školy

Graf č. 2: Počet pedagogických pracovníků v dané škole

Graf č. 3: Má vaše škola předplacené nějaké pedagogické časopisy

Graf č. 4: Jaký časopis odebírá vaše škola

Graf č. 5: Jaký je zájem o tyto časopisy mezi pedagogy

Graf č. 6: Která témata pedagogy nejvíce zajímají

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Anketa pro ředitele škol

Příloha č. 2: Titulní strana časopisu Komenský rok 1894

Příloha č. 3: Titulní strana časopisu Komenský rok 1925

Příloha č. 4: Titulní strana časopisu Komenský rok 1955

Příloha č. 5: Titulní strana časopisu Komenský rok 1985

Příloha č. 6: Titulní strana časopisu Komenský rok 2013

Příloha č. 7: Fotografie titulních stran pedagogických časopisů

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Anketa pro ředitele škol

Vážený(á) pane řediteli (ředitelko)!

Jmenuji se Oldřich Jech, jsem studentem 3. ročníku Univerzity Palackého v Olomouci a obracím se na Vás s prosbou o vyplnění přiložené ankety.

Získané informace budou sloužit pouze jako podklady k méjí bakalářské práci. Předem děkuji za spolupráci a Váš čas.

S pozdravem Oldřich Jech

Anketa

1) Typ školy:

- a) MŠ
- b) MŠ + ZŠ
- c) ZŠ
- d) SŠ
- e) jiná

2) Počet pedagogických pracovníků v dané škole:

- a) 2 – 5
- b) 6 – 10
- c) 11 – 15
- d) 16 a více

3) Má vaše škola předplacené nějaké pedagogické časopisy?

- a) ano
- b) ne

4) Jaký časopis odebírá vaše škola?

- a) Učitelské noviny
- b) časopis Komenský
- c) Informatorium 3-8
- d) Rodina a škola
- e) Moderní vyučování
- f) Učitelské listy
- g) Řízení školy
- h) Prevence
- i) Školství
- j) Časostroj
- k) Tvořivý Amos
- l) Poradce ředitelky MŠ
- m) Věstník MŠMT
- n) jiné
- o) žádné

5) Jaký je zájem o tyto časopisy mezi pedagogy?

- a) žádný
- b) malý
- c) velký
- d) záleží na tématech v jednotlivých číslech

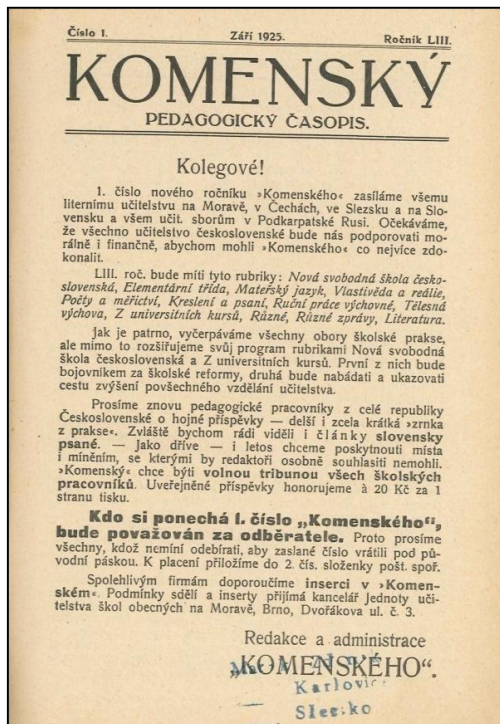
6) Která témata pedagogy nejvíce zajímají?

- a) odborná
- b) reklamy
- c) inzeráty
- d) praktická

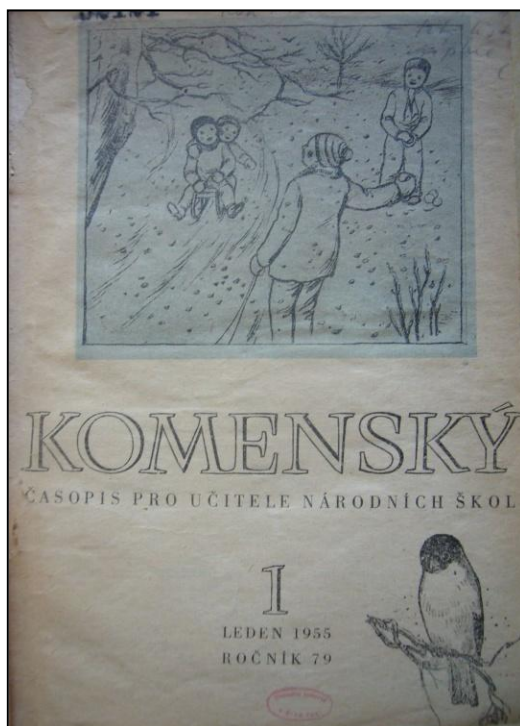
Příloha č. 2: Titulní strana časopisu Komenský rok 1894

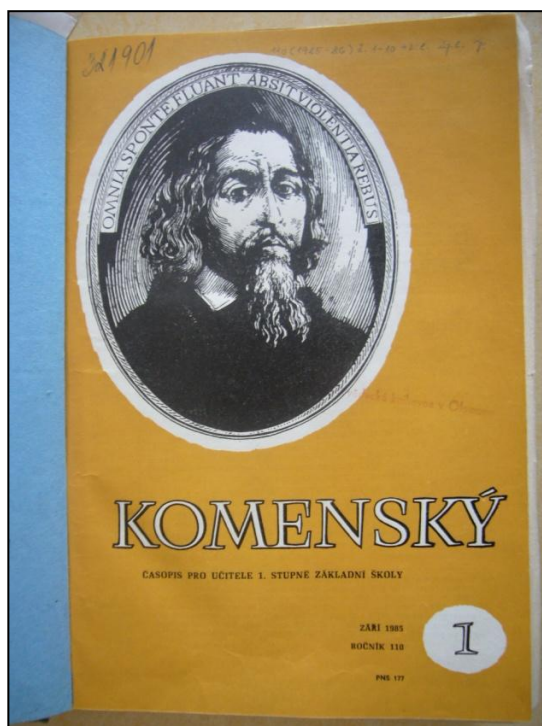
Příloha č. 2: Titulní strana časopisu Komenský rok 1925

Příloha č. 3: Titulní strana časopisu Komenský rok 1955

Příloha č. 4: Titulní strana časopisu Komenský rok 1985

Příloha č. 5: Titulní strana časopisu Komenský rok 2013

Příloha č. 7: Fotografie titulních stran pedagogických časopisů

